

FAMILY JUSTICE CENTRUM
Veilig Thuis
Antwerpen

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

FJC BLIKT TERUG. Dit was 2022

<i>Start casusregie in politiezone Minos</i>	4
<i>Storytelling politiezone Minos</i>	5
<i>Plegeraanpak</i>	6
<i>Praetoriaanse probatie</i>	7
<i>Onderzoek UCLL</i>	8

FJC ZORGT. Gespecialiseerde zorg voor FJC-cliënten

<i>Crisisbegeleiding in het FJC</i>	10
<i>Cultuursensitieve hulpverlening</i>	11
<i>Cultuursensitieve hulpverlening – vervolg</i>	12
<i>Geestelijke gezondheidszorg bij intrafamiliaal geweld</i>	13
<i>Begeleidingen IFG-team stad Antwerpen</i>	14

FJC ONDERSTEUNT. Advies en tools in situaties intrafamiliaal geweld

<i>De advieslijn</i>	16
<i>Storytelling: "De advieslijn in de praktijk"</i>	17
<i>Vorming en opleiding</i>	18

FJC VERBINDT. Samenwerking hulpverlening, politie en justitie

<i>Tijdelijk huisverbod</i>	20
<i>Protocol van Moed</i>	22
<i>Ketenaanpak CO3</i>	23

FJC VERSTERKT. Overkoepelend aanbod binnen het FJC op het vlak van cliëntondersteuning, adviesverlening door externe diensten en ondersteuning door kinderpsychologen

<i>Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon</i>	30
<i>Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon – vervolg</i>	31
<i>Storytelling: kinderpsycholoog</i>	32
<i>Cliëntondersteuning: lotgenotencontact</i>	33
<i>Cliëntondersteuning: weerbaarheidstraining</i>	34
<i>Adviesverlening: externe consults</i>	35
<i>Cliëntondersteuning: vrijwilligerswerking</i>	36

FJC BLIKT VOORUIT.

<i>Wat staat er op de planning in 2023?</i>	38
---	----

FJC blikk terug

Dit was 2022

Het FJC in evolutie

START CASUSREGIE IN POLITIEZONE MINOS

Begin 2022 gingen 2 casusregisseurs (1½ VTE) van start in PZ Minos. Zij werden ingebed in stad Mortsel.

Naast dossiers in het kader van de ketenaanpak gaan zij ook aan de slag in *reguliere trajecten*. Hierin bieden zij een luisterend oor en leiden zij eveneens toe naar geschikte hulpverlening. Ook sensibilisering van de cliënten over de impact van de agressie op kinderen (psycho-educatie) komt aan bod.

Daarnaast gaan beide casusregisseurs aan de slag in IFG-dossiers waarin een *tijdelijk huisverbod* werd uitgesproken en bijgevolg op zeer korte termijn hulpverlenings- en andere stappen moeten gezet worden.

Zij nemen op regelmatige basis deel aan het *IFG-overleg* van politie/parket waar alle pv's IFG worden besproken. De casusregisseurs geven hierbij hun input en advies over de behandelde, al dan niet gekende, IFG-situaties. Deelname leidt ertoe dat er kort op de bal kan gespeeld worden en er desgevallend snel gesprekken met het gezin kunnen worden aangeknoopt.

“Aan het kleinschalige in een regio zijn wel wat voordelen verbonden: je kunt als casusregisseur korter op de bal spelen omdat je snel op de hoogte bent van nieuwe ontwikkelingen in een gezin. Er is ook een korte link met de politie. De mensen bij het Team Personen kennen de gezinnen ook. Je kunt samen met hen brainstormen over hoe een situatie kan aangepakt worden, bijvoorbeeld als er geen strafbare feiten zijn maar er toch een signaal moet komen omdat de situatie zo nefast is voor de kinderen. En ook de wijkagent gaat af en toe mee naar een eerste huisbezoek.”

De bekendmaking van de werking gebeurde in 2022 voornamelijk door opleidingen en voorstellingsrondes bij de OCMW's van de betrokken gemeenten, het begeleidingsteam Relaties en het Kruispunt, beide van het CAW Antwerpen. In 2023 is het de beurt aan de scholen, CKG's en 1Gezin1Plan.

Annelies, casusregisseur in PZ MINOS, licht haar job toe.

“Ik volgde een gezin op waarin de volwassen dochter gewelddadig was naar iedereen. Nadat zij een THV had gekregen ging ik op huisbezoek bij haar inwonende moeder. Daar was het één grote warboel. Er was geen hulpverlening betrokken. De moeder, die schizofreen is, bleek zelfs niet te weten wie haar huisarts was. Door samen met haar alle papiertjes uit de schuif te bekijken, slaagde ik erin om zicht te krijgen op de situatie, alle puzzelstukjes samen te leggen. Het bleek dat de moeder een bewindvoerder had gehad maar dat de dochter dit achter haar rug had stopgezet. Uiteindelijk hebben we ervoor kunnen zorgen dat de moeder kon opgenomen worden in het ziekenhuis waar ze medicatie kreeg.

Ik had aan het ziekenhuis de context geschetst waardoor ze beslisten om geen enkel gezinslid nog toe te laten. Maar er was nog een tweede dochter, die naar Italië was gevlucht voor het geweld, die graag terug contact wilde met haar moeder en bereid was een zorgende rol op te nemen. Ook zij mocht van het ziekenhuis niet op bezoek komen. Uiteindelijk heb ik dan kunnen bekomen dat zij toch op bezoek mag. De vrouw krijgt nu medicatie en op termijn zal ze zelfstandig kunnen wonen met begeleiding van het mobiel psychiatrisch team en de ondersteuning van haar dochter.

Als casusregisseur los ik niet alle problemen op maar kan ik wel het chronische patroon doorbreken. Soms zijn problematieken zo ernstig dat de mensen het zelf niet meer kunnen verwoorden, laat staan dat ze het kunnen aanpakken. Dit gezin was daar het perfecte voorbeeld van. Daarnaast heb ik een goed overzicht van de situatie. De dochter had zo bijvoorbeeld 3 verschillende justitie-assistenten die alle drie maar een deel van de situatie kennen. Vanuit mijn rol kan ik dan het ruimere plaatje schetsen.

Ook aan het kleinschalige in een regio zijn wel wat voordelen verbonden: je kunt korter op de bal spelen omdat je snel op de hoogte bent van nieuwe ontwikkelingen. Er is ook een korte link met de politie. De mensen bij het Team Personen kennen de gezinnen ook. Je kunt samen met hen brainstormen over hoe een situatie kan aangepakt worden, bijvoorbeeld als er geen strafbare feiten zijn maar er toch een signaal moet komen omdat de situatie zo nefast is voor de kinderen. En ook de wijkagent gaat af en toe mee naar een eerste huisbezoek.”

PLEGERAANPAK

De aanpak van intrafamiliaal geweld zet prioritair in op initiatieven gericht op het beschermen en versterken van slachtoffers van intrafamiliaal geweld. De initiatieven naar plegers, uitgezet in een continuüm gaande van preventie naar repressie, richten zich in aanvang van het traject op repressie (extrinsiek ingrijpen en gedragsbeperking) en pas later op (intrinsieke) gedragsverandering. Nochtans is die gedragsverandering nodig om tot een duurzame oplossing te komen.

Waarom niet al eerder in het traject inzetten op die gedragsverandering? Deze vraag was het vertrekpunt om in het najaar van 2021, als proefproject, te starten met een laagdrempelige plegergroep.

Gedurende de periode van een jaar organiseerden we 3 plegergroepen die telkens uit 4 sessies bestonden. We hadden het over stress in relatie tot cultuur, ouderschap, partnerschap en gezondheid. Het doel is het thema bespreekbaar te maken, de pleger verantwoordelijkheid te laten opnemen voor het eigen gedrag en handvaten aan te reiken om toekomstig geweld te voorkomen.

Er namen een 15-tal plegers deel. Allen voelden ze zich gehoord en hadden het gevoel dat er voldoende ruimte en vertrouwen was om over hun situatie te vertellen en zich kwetsbaar op te stellen.

Er was een fijne interactie tussen de deelnemers. Ondanks de diversiteit in etnische achtergrond of geloofsovertuiging was er heel veel erkenning en herkenning bij de deelnemers onderling. Ze gaven elkaar tips in het omgaan met bepaalde thema's.

De motivatie was groot maar door praktische omstandigheden zoals werk of ziekte konden sommige deelnemers niet alle groepen bijwonen of moesten ze vroegtijdig stoppen.

Het volgen van de plegergroep leidde ertoe dat ze deels tot inzicht in hun daden kwamen en hun aandeel in de situatie konden zien. Daarnaast kregen ze tools en tips mee om thuis mee aan de slag te gaan. Na afloop gaven de deelnemers aan dat het een positieve ervaring was geweest.

Het project biedt volgens deelnemers en hulpverleners een meerwaarde. In 2023 wordt bekeken of het project een verderzetting kent en met welke middelen.

PRAETORIAANSE PROBATIE

Dit project werd opgezet om een antwoord te bieden op een hiaat. Door het opleggen van een Praetoriaanse Probatie aan plegers die in de ketenaanpak instromen en waar nog geen daderhulp aanwezig is, willen we – vanuit een samenwerking tussen Parket en FJC - het mogelijk maken dat er voorzien wordt in een hulpverleningsaanbod dat zich situeert tussen de vrijwillige, vraaggestuurde hulpverlening en de verplichte hulpverlening in kader van bijvoorbeeld vrijheid onder voorwaarden, autonome probatie,

De Procureur zorgt ervoor dat de hulpverlening een verplicht karakter krijgt. De opvolging door een casusregisseur zorgt voor een aanklappend karakter in de toeleiding naar hulpverlening.

In 2022 kwamen 5 plegers in aanmerking voor dit project. 4 van hen sloten aan bij het project Stressless (de plegergroep van het CAW) dat voor deze doelgroep een aparte sessie organiseerde. De deelname werd door de behandelaars als positief geëvalueerd. Voorlopig is het afwachten of dit project verder gezet kan worden.

Doorverwijzingen naar andere diensten konden niet gerealiseerd worden. Zo kende het Time-Out-project van CGG Vagga een aanmeldingsstop. Ook het project Dader in Zicht van het CAW werd stopgezet waardoor er geen doorverwijzing kon gebeuren. Bij het Adviespunt Verslaving werden er geen personen aangemeld vanuit praetoriaanse probatie.

In 2023 worden opnieuw gesprekken aangeknoopt met diensten in het kader van een samenwerking.

ONDERZOEK UCLL

UCLL en het FJC sloegen afgelopen jaar de handen in elkaar voor een kwalitatief onderzoek naar de samenhang tussen het risicotaxatie-formulier en het Plan van Aanpak. De bedoeling is om de samenhang tussen risico-en beschermende factoren enerzijds met de gezinsprofielen en acties op maat anderzijds te onderzoeken. Hiermee willen we casusregisseurs een aantal concrete en onderbouwde handvaten bieden om het Plan van Aanpak nog meer te gaan afstemmen op de noden van het gezin.

Het onderzoek bestond uit observatie tijdens ICO en weegploeg en de analyse van 9 formulieren risicotaxatie en 10 Plannen van Aanpak om te achterhalen hoe het FJC de risicocycclus doorloopt.

De werkgroep risicotaxatie en het ICO en de weegploeg, evenals de goede voorbereiding van de casuïstiek voor de overlegtafels werden als grote meerwaarde beschouwd. Suggesties die werden meegegeven, gingen o.a. over extra ruimte voorzien om specifieke vragen te stellen, een prioritering aan te brengen in de te ondernemen acties, suggesties of adviezen aan de casusregisseur. Ook kan er ruimte voorzien worden om te expliciteren waarom er voor een bepaald gezinsprofiel is gekozen en welke aanknopingspunten er zijn in het Plan van Aanpak.

Overkoepelend werd gesuggereerd om regelmatig de risicocycclus te evalueren, bv. via korte bevraging van de casusregisseurs, om zo sneller kansen te detecteren, o.a. rond verbinding met externe diensten. Daarnaast is het een aanrader om regelmatig evaluatie van hoe bekwaam casusregisseurs zich voelen in het invullen van zowel risicotaxatie-instrument als Plan van Aanpak.

Ook zoomde het onderzoek in op de bouwstenen (kader, doelstelling, samenstelling, aansturing en proces) van de werkgroep risicotaxatie en deed een aantal suggesties over hoe deze kunnen ingezet worden om de bijdragen van deze werkgroep verder in te bedden in de FJC-werking.

FJC zorgt

Gespecialiseerde zorg voor FJC-cliënten

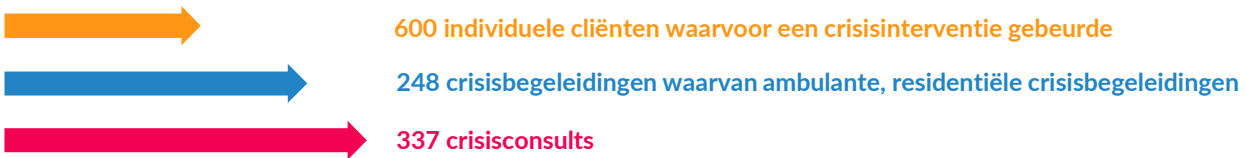
CRISISBEGELEIDING IN HET FJC

Wat omvat crisisbegeleiding?

4 modules: crisismeldpunt, crisisinterventie, crisisbegeleiding en crisisopvang.

- Het **crisismeldpunt** is 24/7 bereikbaar. Aanmeldingen komen voornamelijk vanuit cliënten zelf: ze nemen zelf contact op met het meldpunt.
- Een **crisisinterventie** bestaat uit 1 tot 3 gesprekken tot de crisis ontmijnd en veiligheid geïnstalleerd is en de cliënt zelf verder kan. Soms is een **crisisbegeleiding** nodig. Deze bestaat gemiddeld uit 6 weken en 3 tot 5 gesprekken per week. Vaak betrekken we de pleger en hebben we gesprekken met de kinderen. Doel is om veiligheid te installeren en het gezin verder op weg te zetten, bijvoorbeeld met een verwijzing naar een andere dienst. In andere gevallen is verwijzing niet nodig en ronden we af na 6 weken.
- Soms is **residentiële opvang** voor slachtoffers en kinderen nodig om de veiligheid te kunnen garanderen. Crisisopvang gaat steeds gepaard met begeleiding.

Cijfers 2022

Ter vergelijking: in 2021 waren er voor 515 cliënten crisisinterventies, 308 crisisbegeleidingen en 316 crisisconsults.

CULTUURSENSITIEVE HULPVERLENING – IFG IN MAGHREBIJNSE GEZINNEN

Begeleidingen 2022

Kernwoorden bij dit project zijn laagdrempeligheid en aanklappend werken met het hele gezinssysteem. In een eerste fase wordt ingezet op vraagverduidelijking, ook met degene die het geweld pleegt. Een gesprek met de pleger wordt standaard voorgesteld, maar niet alle slachtoffers wensen dit, ook niet alle plegers zijn bereid om in gesprek te gaan. De hulpverlener neemt hierbij een meerzijdige partijdige rol op, en tracht in te zetten op bemiddeling (waar het kan). De hulpverlener bekijkt ook met het gezin de mogelijkheden tot doorverwijzing naar andere hulpverlening.

Afgelopen jaar werden 91 begeleidingen opgestart. Vergeleken met 2021 is dit een stijging van 18 % (n= 77).

Daarnaast waren er 79 lopende begeleidingen wat in vergelijking met het jaar ervoor een toename van bijna 20 % (n= 66 in 2021) is.

Alle bereikte gezinnen waren, uitgezonderd één Irakees gezin, van Maghrebijnse origine.

Toeleidingen

Het project IFG bij Maghrebijnse gezinnen zette in op vraagverheldering vanuit een cultuursensitieve visie en toeleiding naar adequate hulpverlening. In 2022 werden 65 cliënten toegeleid naar andere diensten, voornamelijk naar 1 G1P, vrouwencentrum Alma, Vagga, advocaten en CO3.

Voor kinderen werden veel succesvolle verwijzingen naar Tarmak (circusproject in samenwerking met FJC) en naar de kinderpsychologe van VAGGA op FJC gerealiseerd. Er werd ook meer ingezet om toeleiding naar vrijetijdsbesteding en sport.

Wat zeggen de gezinnen zelf?

In 2022 vroegen we voor de eerste keer feedback van de gezinnen die we begeleidden. Er werd pas gestart in de tweede helft van het jaar dus er is nog niet heel veel respons. Wie feedback gaf, belichtte vooral het volgende: de toegankelijkheid en bereikbaarheid van deze dienst werden geëvalueerd als zeer positief. Men benoemde heel wat positieve punten over de hulpverlening: vriendelijk, duidelijk, goed advies, goede werkwijze De vrouwen die feedback gaven, benadrukten wel dat de begeleiding volgens hen wat te kort was omdat ze nog meer ondersteuning konden gebruiken omwille van taal en nood aan ondersteuning bij het vinden van de weg in de samenleving. Bij (v)chtscheidingen waren ze vragende partij voor meer emotionele ondersteuning voor de kinderen.

CULTUURSENSITIEVE HULPVERLENING - vervolg

Toolbox cultuursensitieve hulpverlening

In 2021 werkte het CAW samen met enkele partners een aantal tools uit:

- een werkboek voor de cultuursensitieve hulpverlener
- de aangepaste veiligheidskaart
- de aangepaste basisvorming
- gesprekhandleiding
- tool ter ondersteuning van de teamleider bij cliëntbespreking

Deze tools werden afgelopen jaar ingezet bij vormingen en infosessies. Zo is de basisopleiding IFG waarbij 116 deelnemers werden bereikt nu vormgegeven vanuit een cultuursensitieve insteek. Ook was cultuursensitief werken het voornaamste thema tijdens een studiedag rond IFG voor CAW-medewerkers die het team samen met andere CAW-diensten organiseerde. Hiermee werden 46 medewerkers bereikt. Tijdens een infodag van het FJC organiseerde de dienst een workshop waarbij de toolbox werd toegelicht aan 7 externen.

Trends en tendensen

- Cliënten wachten vaak te lang om hulp in te schakelen waardoor een verzoening vaak niet meer mogelijk is. Het gevolg is dat 2/3de van de gezinnen een echtscheidingsprocedure starten tijdens de begeleiding. Ook gebeurt het dat er al een heuse vechtscheiding aan de gang is als een gezin wordt aangemeld.
- Meer complexe en zwaardere problematieken, met name psychiatrische problematieken. Bij plegers is er vaak sprake van problematisch alcohol- of druggebruik al dan niet in combinatie met een psychiatrisch ziektebeeld. Het blijft moeilijk om hen toe te leiden naar de juiste zorg.
- Bij slachtoffers is er regelmatig sprake van een grote afhankelijkheid van de pleger ten gevolge van een onzeker verblijfstatuut. Algemeen is er een tekort aan opvangplaatsen maar vooral voor cliënten met een precair verblijfstatuut zijn de mogelijkheden schaars.

12

Good practices.

- Afgelopen jaar werden veel gesprekken gevoerd met kinderen en gebeurden er succesvolle doorverwijzingen naar de kinderpsycholoog. Deelname van de kinderpsycholoog aan enkele casusbesprekingen werkte verhelderend en versterkend.

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG IN HET KADER VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD

Time-Out werking CGG Vagga: agressiebeheersing binnen de (ex-)partnerrelatie

Deze werking staat in voor de behandeling van volwassen plegers. Het aanbod van Time-Out heeft als doel om de agressie te reduceren en zo verder geweld te voorkomen in de toekomst. Dit vertrekt vanuit het leren verantwoordelijkheid opnemen voor de gepleegde feiten tegenover het slachtoffer en tegenover de maatschappij. Bij Time-Out is er de mogelijkheid tot groeps-, individuele en koppeltherapie. Het Time Out project ontvangt vanuit de stad Antwerpen een toelage voor een halftijdse medewerker, voor het aanbieden van therapietrajecten in het kader van het samenwerkingsverband 'Veilig Thuis'. In 2022 kreeg het project zo 23 aanmeldingen voor koppel- en individuele therapie wat een daling is van 17 % ten opzichte van 2021. De voornaamste reden voor deze daling is de aanmeldingsstop gedurende 7 maanden. Net als in 2021 was er geen groepsaanbod. Er werden 17 therapeutische trajecten opgestart waarvan 16 individuele en 1 koppeltherapie. Afgelopen jaar liepen er 45 behandelingen die in totaal 514 uren cliëntcontact, of een stijging van bijna 9 % ten opzichte van 2021, met zich meebrachten.

Basta!-project CGG Vagga

Basta! richt zich op (jong)volwassen personen met (een risico op) ernstige psychische problemen of psychiatrische stoornissen, die interpersoonlijk, grensoverschrijdend agressief gedrag hebben gepleegd. Behandeling van agressief interpersoonlijk gedrag heeft tot doel herhaling van het gedrag te voorkomen (hervalpreventie). Hiertoe wordt gewerkt aan het herkennen en leren controleren van de interacties tussen gevoelens, gedachten en gedragingen die leiden tot agressie, en het aanleren van aanvaardbare alternatieven voor agressie. Bij dit alles wordt rekening gehouden met de context waarbinnen dit gedrag tot stand komt/in stand wordt gehouden. Behandeling in het kader van het Basta! -project is individueel. Na een grote stijging van het aantal aanmeldingen in 2021 (n= 181) is er in 2022 opnieuw een lichte daling naar 174 aanmeldingen.

Eerstelijnspsycholoog CGG Vagga

Vagga biedt daarnaast ook eerstelijnspsychologische hulp: kortdurende psychische hulp, psychologische diagnosestelling, snelle interventie en ondersteuning. Deze hulp kan zowel worden ingezet met betrekking tot intrafamiliaal geweld als voor andere problematieken. In 2022 kreeg het project 268 aanmeldingen, een stijging ten opzichte van 2021 toen er 238 aanmeldingen waren. Ook in 2022 is iets minder dan de helft van de aanmeldingen IFG-gerelateerd. Het FJC meldde 19 personen aan in 2022.

In het project Eerstelijns Psychische Hulp is er doorverwijzing mogelijk vanuit stad Antwerpen en het Family Justice Centre Veilig Thuis. Door naar eerstelijns hulp in CGG Vagga door te verwijzen, kunnen deze psychisch kwetsbare cliënten laagdrempelig kennismaken met gespecialiseerde psychologische hulpverlening. Aan de hand van een uitgebreide psychologische indicatiestelling worden de (hulp)vragen en noden van de cliënt in kaart gebracht en kan er op korte termijn psychologische hulp worden opgestart.

BEGELEIDINGEN IFG-TEAM STAD ANTWERPEN

Trends en tendensen

De afgelopen 3 jaar, sinds corona, werden de begeleidingen steeds complexer en intensiever. Het team ving een deel van de belasting van de sociale centra in de wijk mee op. Het gevolg was dat er veel meer coachingsgesprekken met maatschappelijk werker waren.

Good practices

Door de constante focus in het FJC, ontstond er ook in onze dossierwerking meer aandacht voor:

- de kindfocus,
- niet-fatale wurging
- intieme terreur
- eerge relateerd geweld
- seksueel geweld .

Ten gevolge van de cyberaanval op 6 december 2022 en de onbeschikbaarheid van E-vita beschikte het team niet over accurate cijfers bij de oplevering van dit jaarrapport.

FJC ondersteunt

Advies en tools in situaties intrafamiliaal geweld

De advieslijn

Professionelen met een specifieke vraag over intrafamiliaal geweld kunnen terecht op de advieslijn van het FJC. De IFG-teams van stad Antwerpen en het CAW bemannen deze lijn. Het IFG-team van de stad ontving onder andere deze vragen:

In 2022 werden er in totaal 497 consults gegeven door de IFG-teams van het CAW en de stad Antwerpen. Beide teams ontvingen rond de 250 vragen van professionelen. Dit cijfer omvat zowel de vragen die telefonisch binnenkwamen bij de advieslijn, als per mail. Dit laatste is vaak het geval bij vragen die uit de eigen organisatie komen.

Een consult wordt gegeven aan professionals van zowel externe als de eigen organisatie en is beperkt tot 1 à 2 contacten.

Als er meer contacten nodig zijn, dan evolueert het consult naar een coaching. Het IFG-team van CAW bood 29 coachings/co-begeleidingen aan. In vergelijking met 2021 is dit bijna een verdubbeling.

Afgelopen jaar stelden we een bundel voor de advieslijn samen om nieuwe collega's sneller wegwijs te maken en om op uniforme wijze vragen te kunnen beantwoorden.

We merken sinds een 3-tal jaar dat meer individuele hulpverleners/zorgverstrekkers (bv. Huisartsen, psychotherapeuten, ...) de weg naar de advieslijn vinden omdat ze geconfronteerd worden met IFG en advies nodig hebben over hoe de cliënt/patiënt erover aan te spreken en/of vervolgstappen te zetten.

Ilse van het IFG-team stad Antwerpen licht een praktijksituatie van de advieslijn toe:

“Een mevrouw meldde een situatie van ernstige kindermishandeling in de familie aan 1712. Zij kreeg het advies om haar bezorgdheid te bespreken met het gezin. Het resultaat hiervan was dat de vader klacht neerlegde tegen het familielid. Zij voelde zich niet geholpen en nam contact met de Kind en Gezin-lijn.

Deze advieslijn klopte vervolgens aan bij onze advieslijn om te horen welke stappen best konden gezet worden. We gaven haar mee dat een parketmelding in deze situatie de enige optie is. Toch wilden we eerst nagaan of er al politionele/justitiële stappen waren voor dit gezin. Navraag bij onze ketenpartner van de dienst Jeugd en Gezin van de politie leerde ons dat er reeds een sociaal onderzoek lopende was. De dag voordien had een maatschappelijk werker van de dienst een huisbezoek bij het gezin gedaan. We legden tot slot de brug tussen haar en de medewerker van Kind en Gezin. Een parketmelding maken was dus niet meer nodig,”

Vorming en opleiding

Afgelopen jaar konden de vormingsactiviteiten na een lange periode opnieuw fysiek doorgaan. Na de afbouw van de coronamaatregelen konden we **4 infomomenten** organiseren om de bekendheid met het FJC-aanbod nog verder uit te breiden.

Een infomoment start altijd met een globale voorstelling waarna het tijd is voor het meer praktijkgerichte gedeelte. Zo worden er telkens 4 workshops georganiseerd waaraan bezoekers kunnen deelnemen. Een vast thema is een workshop over de ketenaanpak waarbij een casusregisseur komt vertellen wat de job precies inhoudt.

Daarnaast komt per infomoment een dienst van het FJC haar werking voorstellen. Afgelopen jaar werden er workshops gegeven over het Protocol van Moed, het project Hoorizon en het kindstuk, aanklappende hulpverlening in het kader van een tijdelijk huisverbod/plegeraanpak en cultuursensitief werken.

De infomomenten kunnen op veel belangstelling rekenen. Zo verwelkomden we 181 deelnemers uit uiteenlopende organisaties. Ook in 2023 wordt dit aanbod verdergezet.

Vaste waarde blijven de **basis-, introductie- en andere gespecialiseerde modules** van **het IFG-team CAW**. In totaal werden in 2022 631 deelnemers (413 in 2021) bereikt en werd er 208 uren (112 uur in 2021) aan vorming aangeboden. 116 personen volgden de basisvorming IFG, 515 de introductie- of een andere module.

Het team ontplooidde **32 vormingsactiviteiten** waarvan er 23 specifiek georganiseerd werden voor CAW-diensten zoals de CAW-huizen, Relatieteams, Kwadraat, ... Andere vormingen waren gericht naar andere professionele diensten (bv politie, contextbegeleidingsdiensten, justitiehuis, ...) maar ook studenten van hogescholen. Aan nieuwe medewerkers van het FJC wordt ook standaard een vorming op maat aangeboden, in samenwerking met politie, parket en het VKA.

FJC verbindt

Samenwerking hulpverlening, politie en justitie

Tijdelijk huisverbod

1. TIJDELIJK HUISVERBOD IN HET GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT ANTWERPEN

Tabel 2: Aantal opgelegde tijdelijke huisverboden, vergelijking over 3 jaren

	2020	2021	2022
Aantal tijdelijke huisverboden	112	134	148
Aantal verlengingen	72	97	98

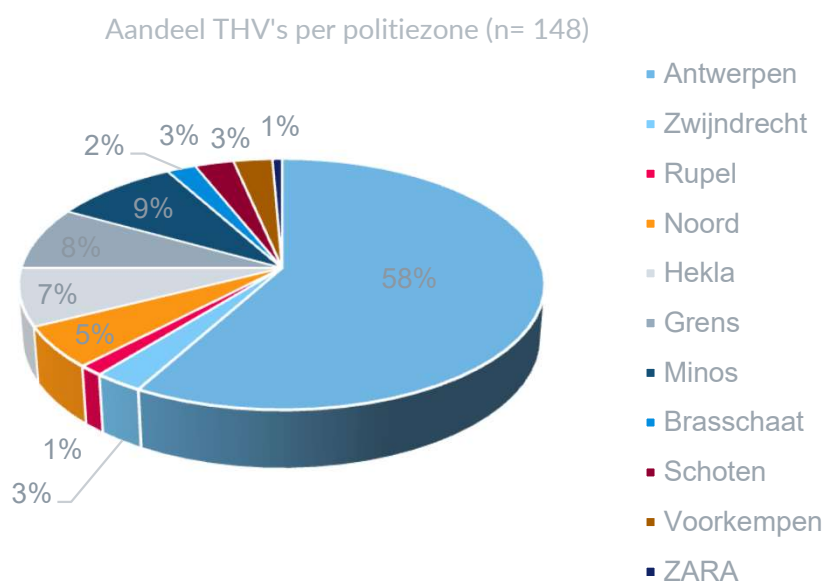
Bron: interne registratie parket Antwerpen

In 2022 legde het Parket Antwerpen 148 tijdelijke huisverboden (2,8 THV/week) op. Vergeleken met 2020 zien we een procentuele toename van 32 %. Ten opzichte van 2021 steeg het jaarcijfer van 2022 met 10 %.

98 (66 %) van de 148 opgelegde THV's werden door de familierechtbank verlengd. Bij 75 THV's (bijna 51 %) werd de maximale termijn van 3 maanden opgelegd.

Als we kijken naar het aandeel THV's per politiezone, dan merken we dat, net zoals in 2021, de meeste THV's worden opgelegd aan plegers uit politiezone Antwerpen.

Grafiek 2: Overzicht opgelegde THV's per politiezone, procentueel

Bron: interne registratie parket Antwerpen

2. AANKLAMPENDE HULPVERLENING BIJ TIJDELIJK HUISVERBOD (THV)

Er waren meer *aanmeldingen* dan in 2021. Het justitiehuis meldde 61 gezinnen aan. Er werden 10 trajecten opgestart in de zones Noord/ Grens/ Brasschaat.

In 2022 werden er 48 *begeleidingen* opgestart in stad Antwerpen . In totaal liepen er 47 begeleidingen. 41 hiervan waren in het kader van een THV. 5 begeleidingen werden opgestart naar aanleiding van een afspraak met het parket om preventief te werken. Er was ook 1 begeleiding naar aanleiding van een andere justitiële maatregel (VOV) in plaats van een THV.

In bijna alle dossiers werd er gewerkt met het hele gezin. Slechts uitzonderlijk haakten niet alle gezinsleden aan. Bij al wat oudere kinderen voerden de trajectbegeleiders de gesprekken zelf en verwezen door naar vervolghulpverlening.

Afgelopen jaar werd er in alle 48 dossiers een *toeleiding* gerealiseerd. Kinderen werden doorverwezen naar onder andere 1G1P, contextbegeleiding, Kind en Gezin, het CLB en de kinderpsychologe binnen het FJC.

Het team zette verder in op het vergroten van de bekendheid van de methodiek. Zo was er een voorstelling aan de nieuwe justitie-assistenten, werkzaam rond THV. Ook toelichting tijdens een workshop op een infomoment van het FJC en tijdens een studiedag georganiseerd door Uitgeverij Politeia dragen bij aan een grotere bekendheid.

Tendensen 2022

- Complexiteit in dossiers (verslavings- en/of psychiatrische problematiek) stijgt waardoor in de korte periode van het traject de problemen niet opgelost geraken.
- In bijna alle dossiers kan een veiligheidsplan opgezet worden en worden interactiepatronen bespreekbaar gemaakt. In bijna alle dossiers kan een versterkend professioneel netwerk opgezet worden.
- 1/3de van de uithuisgeplaatsten vindt geen overnachtingsplaats. In 25 % van de dossiers is er sprake van een algemene huisvestingsprobleem: slechte huisvesting, dreigende uithuiszetting, huurachterstal, ...
- Er kwam een samenwerking tot stand met de begeleidingsteams relatie van CAW Antwerpen die nu één keer per week een halve dag aanwezig zijn op het FJC. Hierdoor kon er beter afgestemd worden én werd de drempel verlaagd voor onze cliënten.

21

Wat vinden de gezinnen zelf?

De gezinnen zijn heel erg tevreden over toegankelijkheid en bereikbaarheid. Men voelt zich comfortabel en begrepen, er was duidelijkheid en men vond dat goed advies werd gegeven. Dat maakte dat ze vonden dat ze verder konden met de aangereikte handvatten en dat de veiligheid in het gezin vergroot was. De maatregel werd wel als ingrijpend ervaren. Over de duur van de begeleiding zijn de meningen verdeeld.

Protocol van Moed

Het Protocol van Moed kende in 2022 54 consultvragen en 18 inhoudelijke casusbesprekingen. Rekening houdend met de cijfers van vorig jaar en het aantal overlegmomenten zien we een *lichte stijging* van 11 naar 18 aanvragen voor het casusoverleg Protocol van Moed. Het aantal consultvragen blijft ongeveer status quo.

Ongeveer 22 % van de consultvragen stroomt door naar het casusoverleg Protocol van Moed. De andere vragen kunnen verder mits doorsturen naar andere jeugdhulpverlening. Casussen stromen door waarbij én advies wordt gevraagd én de nood leeft om multidisciplinair te overleggen met parket, gemandateerde voorzieningen en hulpverlening. Het blijft soms een drempel om de eerste stappen rond verontrusting te zetten (met name: aanspreken ouders), alsook om aan te melden met naam.

Naast de geregistreerde consultvragen is er ook een aanwezigheid op het VK-team, alsook deelname aan ICO-besprekingen (ifv doorstroom CO3). Daar wordt mee nagedacht en advies gegeven.

Trends en tendensen

- Bij de helft van de aanmeldingen was VKA, OCJ of SDJ nog niet actief betrokken.
- Vooral aanmelders die minder vaak geconfronteerd worden met situaties van ernstige verontrusting geven aan dat ze al eerder advies hebben ingewonnen. Door complexiteit en onzekerheid over de ernst van de situatie heerst er nog onduidelijkheid over de te nemen stappen. Een overleg met alle partners jeugdzorg helpt hierbij om een gedeelde visie te creëren en een duidelijk advies/stappenplan te kunnen opstellen met de aanmelders.

Good practices

- Er gebeurt meer afstemming met de operationele coördinatoren van CO3 over oriëntering naar CO3- dan wel PvM-overleg. Immers, 35 % van de aanmeldingen bij het PvM gaan over IFG-situaties waarbij de kinderen getuige zijn van het geweld. Er wordt afgetoetst welk overleg het meest zinvol is afhankelijk of de focus ligt op stappen richting jeugdhulptraject of uitwisseling over justitiële info.
- 94.7 % van de partners geeft na het casusoverleg aan dat het advies over de vervolgstappen duidelijk was, 89.5 % kan verder met het gekregen advies. Het casusoverleg is voor hen een meerwaarde op vlak van:
 - Verheldering huidige en vroegere gezinssituatie
 - Duidelijk beeld over juridisch luik van gezin en context en correcte uitleg over lopende juridische zaken
 - Multidisciplinaire visie geeft ruggensteun bij het doorhakken van knopen
 - Creëren van gedeelde verantwoordelijkheid

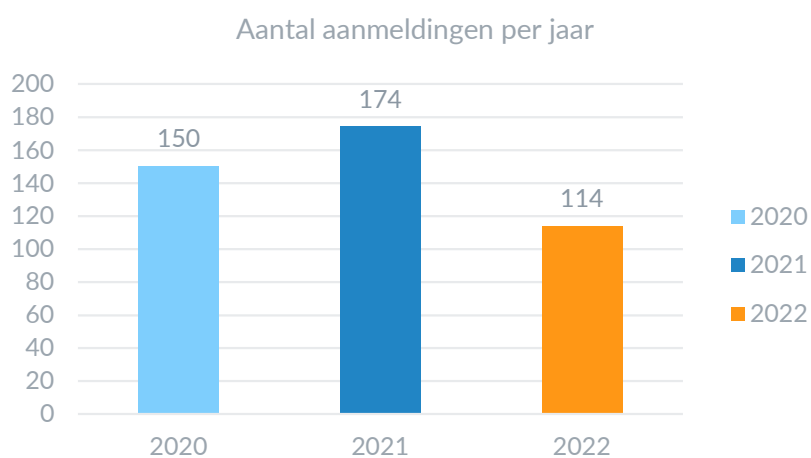
Ketenaanpak CO₃

AANMELDINGEN 2022

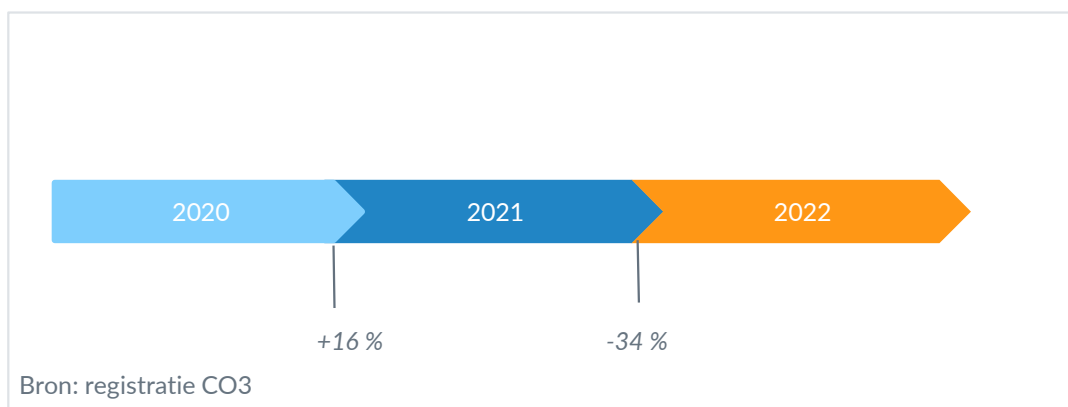
➔ 114 aanmeldingen (100 %)

114 aanmeldingen werden in 2022 besproken op het Intern Casusoverleg (ICO). In vergelijking met 2021 is het aantal aanmeldingen afgenomen met 34 % toen we ten gevolge van de aanhoudende coronamaatregelen een recordhoogte kenden.

Grafiek 3: Aantal aanmeldingen CO₃, evolutie over 3 jaren

Figuur 3: procentuele toename van het aantal aanmeldingen CO₃, evolutie over 3 jaren

INSTROOM KETENAANPAK 2022

- 114 aanmeldingen (100 %)
- 77 aanmeldingen (68 %) CO3-waardig
- 66 aanmeldingen (58 %): instroom in de ketenaanpak

- 77 aanmeldingen (88 %) voldeden aan de instroomcriteria (zie verder)
- Voor 11 aanmeldingen was er op het moment van bespreking op het ICO geen casusregisseur beschikbaar zodat het dossier niet opgestart kon worden.
- 66 aanmeldingen stroomden in en kregen een casusregisseur toegewezen
- 37 aanmeldingen stroomden niet in: er werd besloten dat CO3 niet het gepaste antwoord was. We toetsten deze aanmeldingen aan onze instroomcriteria:

- GEVAAR: gaat het om een situatie waarin verschillende risicofactoren samenkomen?
- MOEILIJKE OPSTART: kan het gezin vrijwillig aanhaken bij hulpverlening of is er meer aanklappende aanpak nodig?
- MULTIPROBLEM: gaat het om een gezin waarin stressfactoren en/ of middelenmisbruik een belangrijke rol spelen in het geweld?
- NOOD AAN REGIE: is er afstemming nodig tussen de acties van hulpverlening, politie en justitie?

Ook aanmeldingen die niet instromen in de ketenaanpak vergen een behoorlijke tijdsinvestering van alle ketenpartners. Er is de voorbereiding vooraf (info verzamelen vanuit de eigen organisatie, risico-inschatting maken, ...) en de deelname aan het ICO zelf. Ook na afloop wordt er een advies verstrekt aan de aanmelder waarin ook de ketenpartners soms nog één of meerdere acties opnemen die nog een tijd opgevolgd moeten worden.

Wie meldt aan in 2022?

Tabel 3: Overzicht aanmelders 2022, volgens organisatie

Bron: registratie CO3

Noot: de criminologen meldden, volgens afspraak, niet meer dan 4 dossiers per maand aan. Dit weerspiegelt zich in het aantal aanmeldingen vanuit het parket.

CASUSREGIE 2022

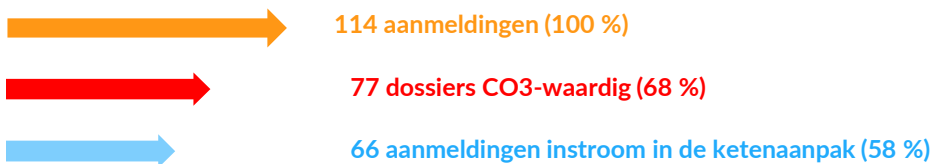
Wat is casusregie?

Van zodra de aangemelde situatie instroomt in de ketenaanpak, gaat de casusregisseur actief aan de slag met het gezin. Op basis van noden, wensen en verwachtingen én met de focus op veiligheid, stelt hij/zij het Plan van Aanpak op.

De casusregisseur doet dit niet alleen. Hij/zij maakt gebruik van multidisciplinaire overlegmomenten (minstens voor de bespreking van het plan van aanpak, opvolging van de afgesproken acties, en afronding van de casusregie), om tot een gedragen afstemming te komen van het plan van aanpak, met inspraak van hulpverlening, politie en justitie.

De casusregisseur doet zelf niet aan hulpverlening maar 'regisseert' de verschillende acties die nodig zijn om het geweld te stoppen.

Deze casusregie kan worden opgenomen door één van de organisaties die reeds aan de slag zijn in het gezin. Indien dit niet mogelijk of niet wenselijk is, kan ook beroep worden gedaan op een casusregisseur van CO3. Dit is enkel mogelijk als er hiertoe 'beschikbaarheid' is.

Toewijzing casusregie in 2022

In 2021 gingen we, omwille van beperkte capaciteit, op zoek naar een alternatief voor een wachtlijst/aanmeldingsstop en kwamen daarbij uit op het *4-maandentraject*. De casussen waarvoor we geen beschikbare casusregisseur hadden, konden gedurende 4 maanden besproken worden op de ronde tafel om acties, vooral deze in functie van veiligheid, af te spreken en hierover terug te koppelen. Na 4 maand bespraken we de aanmelding opnieuw op het ICO. Als casusregie nog steeds nodig was en er was capaciteit, stroomde de aanmelding alsnog in.

Na evaluatie in het voorjaar van 2022 beslisten we om dit 4-maandentraject niet verder te zetten. Redenen hiervoor waren onder andere de onduidelijkheid die het traject creëerde bij diensten betrokken bij het gezin maar ook bij de deelnemers aan de overlegtafels. In deze alternatieve trajecten was er geen mogelijkheid om de gezinsleden extra te spreken terwijl er toch noodzaak toe was. Meestal stelden we vast dat de nood aan casusregie er 4 maanden later nog was.

Sinds mei stromen bijgevolg enkel nog aanmeldingen in het ketenproces als er capaciteit voorhanden is. Voor de bovenstaande 11 dossiers die voldeden aan de criteria maar desondanks niet instroomden, betekent dit dat er op het moment van bespreking geen casusregie beschikbaar was.

Net als in voorgaande jaren is de vraag voor de ketenaanpak groter dan de capaciteit waardoor we steeds op integere wijze keuzes moeten maken. Ons risicotaxatie-instrument helpt ons hierbij.

Verdeling casusregie

Tabel 4: Verdeling casusregie per regio

Verdeling casusregie regionaal 2022												
	A'pen	Zw.	Rupel	Bra ss.	Gre ns	Nrd	Min.	Sch oten	Hek la	Voo rk.	Zar a	Tot aal
30 jun	103	11	13	3	5	4	14	3	2	4	0	162*
31 dec	101	10	14	4	6	0	16	2	0	6	0	159*

Bron: registratie CO3

Tabel 5: Verdeling casusregie per organisatie

Verdeling casusregie per organisatie 2022										
	VKA	CAW	stad A'pen IFG-team	Vlotten (Rupel)	Mortsel (Minos)	VL.	JH	SDJ	CLB	Totaal
30 jun	55	44	14	10	10	8	7	7	1	156*
31 dec	52	41	14	9	15	11	7	7	1	157*

Bron: registratie CO3

(* niet elk CO3-dossier kreeg een casusregisseur toegewezen. Dit is de reden waarom de totalen in de 2 kolommen verschillend zijn).

Plannen van Aanpak in 2022

26

In 2022 kregen **63 dossiers** een **Plan van Aanpak** dat werd besproken op de Weegploeg. Achter dit cijfer schuilen 166 **unieke personen** voor wie acties werden vastgelegd. **Situationele stress** werd door de casusregisseurs met 40 keer (63 %) het vaakst aangeduid als **IFG-profiel**. Daarnaast werd het 11 keer (17 %) in **combinatie** met een ander IFG-profiel (bv. Langdurige zorg, opvoedstress, ...) aangeduid.

Op de tweewekelijkse weegploeg bespreken we niet enkel Plannen van Aanpak, ook afrondingen komen aan bod. Sommige dossiers worden meteen ter afronding besproken, onder andere door een veranderde gezinssituatie, een verhuis naar een andere regio of niet-medewerking. Daarnaast hebben we er bewust voor gekozen om extra in te zetten op afronding van dossiers, vooral diegenen die reeds langer dan 1 jaar open waren. Dit weerspiegelt zich eveneens in de cijfers.

Andere dossiers doorliepen reeds het hele casusregie-traject waarbij veiligheid geïnstalleerd werd en beschermende factoren vergroot werden. Afgelopen jaar werden in totaal **50 dossiers** afgerond op weegploeg.

Afronding en evaluatie

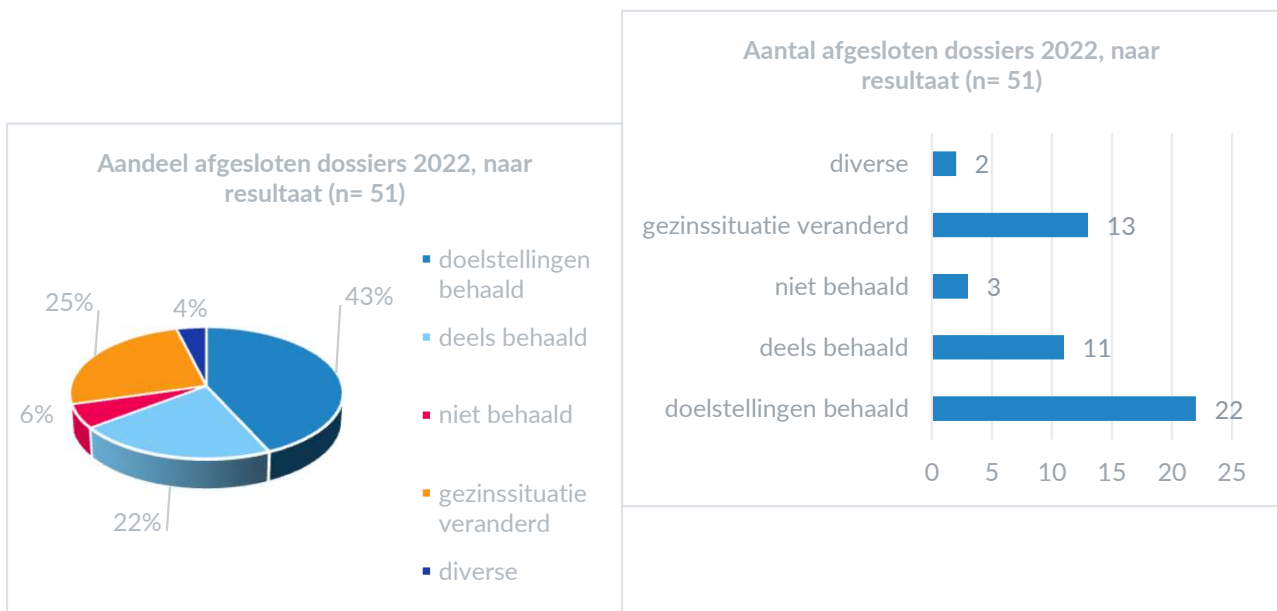
In 2022 werden *50 dossiers afgerond* op de weegploeg. Opvallend was dat er veel aanvragen waren om, vooral langer lopende, dossiers af te ronden, zelfs in die mate dat we vanaf het voorjaar op regelmatige tijdstippen extra afrondingsweegploegen moesten organiseren.

In 64 % van deze dossiers (n= 32) werden de *doelstellingen behaald*, in 24 % deels behaald (n= 12) en in 12 % van de dossiers niet behaald.

In 2022 pasten we het afrondingsdocument aan en verhelderden de verwachtingen voor afronding op een aantal vlakken. Zo bevragen we expliciet of er een afrondend gesprek plaatsvond met het gezin en betrokken partners.

51 dossiers werden *afgesloten* in 2022, met hieronder de resultaten:

Grafieken 4 en 5: afgesloten CO3-dossiers in 2022 naar resultaat, absoluut en relatie (bron: registratie CO3)

Toelichting bij deze categorieën

- De categorie 'diverse redenen' bevat 1 overlijden (niet-IFG-gerelateerd) en 1 dossier dat nooit opgestart is geraakt.
- Doelstellingen deels bereikt: het geweld is gestopt maar één of meerdere achterliggende oorzaken die een rol spelen bij het ontstaan en de instandhouding van het geweld zijn niet opgelost

Noot: waarom verschillen deze resultaten?

De resultaten van de afgeronde en afgesloten dossiers verschillen van elkaar. Dit komt omdat het in slechts een deel van de gevallen gaat over dezelfde dossiers. Enkel dossiers die in de eerste jaarhelft worden afgerond, kunnen nog binnen hetzelfde jaar worden afgesloten.

Wat is de gemiddelde doorlooptijd in 2022?

CO3-dossiers worden, omwille van hun complexiteit, lang opgevolgd. De 51 dossiers die in 2022 zijn afgesloten, werden gemiddeld 31 maanden opgevolgd. 8 van deze dossiers werden pas na 5 jaar of langer afgesloten. Dit jaagt uiteraard het gemiddelde cijfer de hoogte in.

In 2021 bedroeg de gemiddelde trajectduur 35 maanden.

Trends en tendensen

- In 2022 waren er 114 aanmeldingen voor de ketenaanpak. Dit is ongeveer het aantal aanmeldingen van pre-Covid. Sinds 2016 zit het aantal aanmeldingen jaarlijks boven de 100 (102 tot 126 in de periode 2016 tot 2019). Er stroomden 66 aanmeldingen; voor 11 aanmeldingen was er geen capaciteit. In ongeveer in de helft van de gevallen gebeurde de aanmelding door politie of parket (n=32)
- Het blijvende capaciteitstekort in de ketenaanpak maakt dat dossiers die 'CO3-waardig' zijn toch niet instromen. Hoewel geen casusregie kan worden ingezet, vragen de dossiers die niet instromen toch om opvolging vanuit de verschillende organisaties betrokken in de ketenaanpak.
- CO3: aanmeldingen gedaald van 174 naar 114, vooral door een daling in aanmeldingen vanuit politie/parket). Er is wel een stijging in het aantal opgestelde plannen van aanpak, (van 38 naar 63).
- De ketenpartners rapporteren forser fysiek geweld.
- Multiproblematiek wordt nog meer uitgesproken. Daar waar enkele jaren geleden er problemen waren op een aantal leefdomeinen, zijn er nu meer gezinnen waar de problemen zich op (bijna) alle leefdomeinen situeren. Door een hoge verwevenheid tussen de leefdomeinen is het vaak moeilijk om tot oplossingen te komen.
- (Poly-)druggebruik in combinatie met een psychiatrische problematiek lijkt nog meer voor te komen in CO3-dossiers
- De problematieken in de jeugdzorg worden zwaarder. Dit is ook voelbaar in onze dossiers.
- Door het gebrek aan kwalitatieve en betaalbare woningen op de woningmarkt is er een zekere berusting waarneembaar bij zowel cliënten als hulpverleners
- Er is een stijging van de opvolging van cliënten met een migratieachtergrond. Tolken moeten in meer dossiers worden ingeschakeld en zijn voor sommige talen zelfs niet beschikbaar
- Het is een trend die zich al enkele jaren aftekent. Ook in 2022 zetten we volop in op het kindstuk. We merken hoe langer hoe meer dat casusregisseurs automatisch de reflex maken.
- De casusregisseurs organiseren in bijna elk CO3-dossier netwerkoverleg met alle betrokken partners.
- Na de afbouw van de coronamaatregelen kwamen de casusregisseurs opnieuw dichterbij de cliënt te staan. Er werd opnieuw volop ingezet op rechtstreeks cliëntcontacten, op het FJC of tijdens huisbezoeken.

FJC versterkt

Overkoepelend aanbod binnen het FJC op het vlak van cliëntondersteuning, adviesverlening door externe diensten en ondersteuning door kinderpsychologen

Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon

De kinderpsycholoog van het **Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)** werd **116 keer geconsulteerd** bij het opstellen en bijsturen van een **plan van aanpak** in het kader van de ketenaanpak. Dit gebeurde tijdens deelname aan de overlegtafels en teamvergaderingen. Het kindperspectief wordt zo herhaaldelijk onder de aandacht gebracht, wat bijdraagt tot een gemeenschappelijke en gedragen visie. De kinderpsycholoog gaf **46 keer een 1-op-1-consult** aan medewerkers van het FJC. Er werd stilgestaan bij specifieke vragen voor de betrokken kinderen en hoe met hen en hun ouders in gesprek te gaan.

Bijkomend werden er **16 gezamenlijke gesprekken** gevoerd met ouders over de ontwikkeling van de kinderen, de impact van het geweld en hoe er aan herstel van fysieke en emotionele/relatonele veiligheid in het gezin kan gewerkt worden. Verder zag de VK-kinderpsycholoog enkele kinderen van latenteleeftijd om uitleg te geven over CO3 en te luisteren naar hun zorgen en noden.

De **kinderpsychologen van Vagga** gaven **21 consults** aan FJC-medewerkers, verstrekten hun advies bij de opmaak van **13 Plannen van Aanpak** en voerden **3 gezamenlijke gesprekken** met de casusregisseur. Daarnaast organiseerden zij een “**Creatief met kids café**” en namen twee instructiefilmpjes op. De casusregisseurs en Veilig Thuis-hulpverleners kregen zo de kans om kennis te maken met verschillende materialen om met kinderen en jongeren te spreken over moeilijke thema's zoals geweld in het gezin, gevoelens, steunfiguren, psychische problemen bij ouders, ...

In het najaar werd er op Veilig Thuis een **workshop** georganiseerd om te werken met **BABO, een toolbox** om geweld bespreekbaar te maken met jonge kinderen. Elk team beschikt momenteel over een eigen toolbox en kan hiermee aan de slag gaan.

De **oudergroep 'Breng weer rust in je gezin'** werd 4x georganiseerd in 2022 en bereikte **25 ouders**. Tijdens een vier uur durende sessie staat het welzijn van kinderen centraal. We stimuleren ouders om, aan de hand van beeldmateriaal en psycho-educatie, na te denken over de impact van IFG op de kinderen en wat zij als ouder kunnen doen om hun kinderen zich thuis veilig en rustig te kunnen doen voelen.

Ook al ervaren de ouders hun deelname als spannend en confronterend, tóch slagen ze erin om open te staan voor wat hen aangereikt wordt en denken ze telkens actief mee na. Ze staan ook erg open voor de verhalen en ervaringen van elkaar. Het is versterkend om te weten hoe ze als ouder hun kinderen kunnen ondersteunen en te merken dat zij niet alleen staan.

Bij de afronding moedigen we de ouders aan om actief aan de slag te gaan, bv. door hen een voornemen te laten formuleren en dit mee te laten nemen als reminder.

Gezien de duidelijke meerwaarde en het stijgend aantal aanmeldingen zal de oudergroep ook in 2023 georganiseerd worden.

Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon (vervolg)

Omdat we ons blijvend willen inzetten voor kinderen die opgroeien in gezinnen waar er sprake is van intrafamiliaal geweld, besluiten we om in 2023 aan elk nieuw aangemeld gezin woonachtig in de grootstad Antwerpen een [vaste kinderpsycholoog](#) te koppelen. Op deze manier vormen we als het ware een tandem met de casusregisseur. Zo maken we van bij de start aan ouders duidelijk dat IFG zowel volwassenen als kinderen raakt en dat we het belangrijk en nodig vinden om over en met de kinderen te spreken. We plannen ook een oudergesprek in om met ouders te spreken over hoe het met de kinderen gaat en hoe het zou zijn als we hen uitnodigen voor een gesprek. Vervolgens voorzien we een kindgesprek om uitleg te geven over CO3 en over hoe zij zich voelen, het IFG ervaren, wat zij nodig hebben om veilig te zijn en zich veilig te voelen. We beperken ons ook niet meer tot de +12-jarigen en laten deze leeftijdsgrens in 2023 los. Wat de jongere kinderen (0 tot 6 jaar) betreft kijken we wat de mogelijkheden zijn, zoals een ouder-kind contact.

In juli 2021 zijn we, met tijdelijke middelen in het kader van corona, gestart met het project [Hoorizon](#) waarbij [eerstelijnspsychologische zorg](#) wordt geboden aan kinderen in een situatie van intrafamiliaal geweld. Met dit project proberen we ervoor te zorgen dat kinderen niet alleen staan in de situatie maar een luisterend oor kunnen vinden. Door een plek te creëren waar ze met hun zorgen en vragen terecht kunnen, wensen we de ontwikkelingskansen van kinderen in een context van IFG te bevorderen. In juni 2022 werd het project beëindigd (einde relancemiddelen) maar kon dankzij de inzet van andere partners (Stad Antwerpen, 1G1P) in september 2022 hervat worden en dit alvast tot eind september 2023.

In 2022 werden in totaal trajecten voor [35 jongeren](#) opgestart sinds de start van het project in juni. Ook nu valt het opnieuw op dat de begeleidingen veel vlotter lopen als de focus enkel op de kindgesprekken ligt. Als diegene die heeft aangemeld bij Hoorizon niet meer betrokken is (bv. als THV is afgerond) gaat er veel tijd naar gesprekken met ouders, scholen, ... en kan er minder tijd besteed worden aan het verlenen van psychologische zorg. Dit toont het belang aan van een hulpverlener die intensief met het gezin werkt aan de veiligheid. Het is noodzakelijk om dit ook als [voorwaarde](#) te behouden bij de [opstart van een begeleiding](#). Hierdoor geven we een signaal aan de ouders dat de problematiek ligt bij de thuissituatie en dat het kind de gevolgen hiervan draagt. Daarom blijft de hulpverlening en het proces van de ouders primair en is Hoorizon enkel aansluitend een veilige plek voor het kind.

“It takes a village to raise a child”.

Lise, kinderpsycholoog Vagga vertelt over hoe zij de brug legt tussen
FJC en Vagga

Dit Afrikaans gezegde geldt wanneer ontwikkeling van kinderen plaatsvindt in de meest gunstige omstandigheden, maar is zeker waar wanneer kinderen opgroeien in moeilijke, stressvolle omstandigheden. Het is dan ook ontzettend belangrijk om in te zetten op het uitbouwen van een traumasensitief netwerk dat deze kinderen mee omkadert en omringt. Niet enkel de opbouw van een dragend netwerk is belangrijk, maar ook het organiseren van trauma-sensitieve hulpverlening voor deze kinderen én hun gezin is van cruciaal belang.

Het is dan ook mijn opdracht geweest om in het afgelopen jaar de samenwerking tussen CGG Vagga en FJC Veilig Thuis te bevorderen. Waarbij we willen bekomen dat we elkaar sneller vinden voor consult en overleg, we elkaars expertise gericht kunnen benutten en inzetten, en gezinnen vlotter kunnen doorverwijzen wanneer dit wenselijk is. Dit probeer ik te realiseren door enerzijds uitwisselingsmomenten te organiseren, maar anderzijds ook door op casusniveau teams met elkaar in verbinding te brengen. Zo heb ik voor een collega therapeut in CGG Vagga een aanmelding bij CO3 mee opgenomen en ondersteund. Toen we deze boodschap aan de mama van de cliënt brachten, zat ze voor het eerst met tranen in haar ogen in onze gespreksruimte. Ze was zichtbaar ontroerd omdat ze zich eindelijk gehoord en gezien voelde, te midden van haar lange lijdensweg. Voor het eerst kreeg ze het gevoel dat haar angst serieus genomen werd en dat mensen willen samenwerken om als het ware een netwerk van veiligheid om haar heen te bouwen. Voor het eerst kon en durfde ze voelen dat ze er niet (langer) alleen voor stond. En laat dat nu net ook zijn wat wij zelf voelen, wanneer we goed samenwerken en elk ons steentje bijdragen in de hulpverlening voor gezinnen waar er sprake is van intra familiaal geweld.

Ook bij gezinnen die binnen CO3 reeds gekend zijn, sluit ik geregeld aan bij gesprekken om hulpvragen (betreffende de geestelijke gezondheidszorg van kinderen, jongeren en hun ouders) te beluisteren. Ik geef dan toelichting over wat een traject in CGG Vagga al dan niet voor hen zou kunnen betekenen. Ik luister naar hun bekommernissen, vragen of mogelijke aarzelingen. Wanneer er aan een doorverwijzing/aanmelding gedacht wordt, zorg ik voor een warme overdracht naar de jeugdteams van CGG Vagga. Zo kunnen gezinnen in de meest gunstige omstandigheden hun proces aanvangen en krijgen ze alle kansen krijgen die ze verdienen.

Cliëntondersteuning: Lotgenotencontact

Op 28 april ging het FJC opnieuw van start met de [lotgenotengroep](#). Dit gebeurt in samenwerking met vzw Zijn. 1 vrijwilliger begeleidt het geheel en denkt mee na over de inhoud.

In 2022 kwam de groep 7 keer samen en werden er 9 unieke personen bereikt, waarvan er 5 regelmatig komen.

Operationeel coördinator Ann licht toe:

“We starten steeds met pizza’s en overlopen basisafspraken waaraan we ons willen houden. Dit gaat over hoe omgaan met en luisteren naar elkaar, alsook afspraken rond zelfzorg, bv. je niet verantwoordelijk voelen voor het verhaal van anderen en niet verwachten dat je oplossingen biedt aan andere deelnemers.

Elke bijeenkomst gebeurt aan de hand van een bepaald thema. Zo gaf een externe spreker in oktober een lezing over hoop. Het gesprek wordt begeleid maar gaat spontaan een richting uit. We eindigen steeds met een positieve noot. Voorlopig zijn we een open groep. Met nieuwe kandidaten doen we een intakegesprek en peilen we naar de verwachtingen.”

De lotgenoten leerden de lotgenotengroep kennen door:

- Vzw Zijn
- Weerbaarheidstraining
- Via opleidingen over het FJC
- Via 1712
- Via Slachtofferhulp

Gedurende het jaar haakten er ook deelnemers af. De redenen hiervoor waren:

- Afstand te ver
- Zich niet kunnen houden aan de afspraken en andere gedachten erop nahouden
- Moeilijk om een babysit te vinden
- Te onregelmatige werkuren

De [lotgenotengroep van de Maghrebijnse werking](#) kon, na de afbouw van de coronamaatregelen in het voorjaar, volgens de oude gekende formule doorgaan. Er waren 9 bijeenkomsten waarbij 82 unieke personen bereikt werden.

Hoewel één sessie bestond uit een groepsbespreking over IFG hoeft het niet over dit thema te gaan. Elke sessie focust op een bepaald onderwerp en geeft hierover info en tools. De nadruk ligt op zelfzorg (bv. sport en gezonde voeding, stilstaan en reflecteren) of vrije tijd. Ook opvoeding (bv. over straffen en belonen, ...) is een thema dat vaak aan bod komt. De betrachting is om stereotype denkpatronen rond opvoeding en ouderschap te doorbreken. Tijdens twee sessies werden gastsprekers uitgenodigd om te spreken over meditatie en toekomst en helen na trauma bij een vechtscheiding. Er was ook een groepsbespreking over IFG. Naar jaarlijkse gewoonte werd er ook een buitenactiviteit georganiseerd.

Cliëntondersteuning: Weerbaarheidstraining

In 2022 werd enkel in het voorjaar een weerbaarheidstraining georganiseerd, verspreid over 2 maandagen. De vervangend lesgeefster die de sessies in het najaar zou begeleiden (de 'vaste' lesgeefster was toen in zwangerschapsrust), kon zich enkel vrijmaken op zaterdag. De keuze voor deze dag is vermoedelijk de reden waarom er weinig of geen interesse was waardoor de najaarsessie werd geannuleerd.

De bekendmaking gebeurde op dezelfde manier als in 2021 via ruime verspreiding bij de diensten van stad Antwerpen. Voor 2023 bekijken we hoe we het aanbod ook kunnen bekendmaken bij de hogescholen.

Het lastig worden gevallen op straat, alsook het zelf slachtoffer zijn van ongewenst, agressief gedrag binnen het gezin of door een vriend, worden vaak aangehaald als reden tot deelname voor de weerbaarheidstraining. De deelnemers gaven aan een groter gevoel van zelfvertrouwen en veiligheid te hebben na de cursus. Dit schrijven ze voornamelijk toe aan de 'doe'-oefeningen zoals de rollenspelen, de fysieke technieken, het leren omgaan met bepaalde situaties (vb. achtervolgd worden op straat), ruimte creëren waarin reacties op ongewenst gedrag kunnen worden afgetoetst en geoefend. De deelnemers geven aan dat ze het positief vonden hun ervaringen te delen en zelf feedback te krijgen hoe andere mensen hen ervaren wanneer ze zelf een grens aangeven en deze ook vasthouden.

Het delen van ervaringen onder deelnemers en het groepsaspect van de sessies werkt erg versterkend voor de vrouwen. Ook het ontcrachten van 'victim blaming' wordt als positief ervaren.

In de toekomst denken we aan het organiseren van een oprisingscursus of terugkommoment. Het merendeel van de kandidaten (80 procent) geeft ook aan hier interesse voor te hebben.

Adviesverlening: externe consults

Deze partners boden in 2022 consults aan, op maandelijkse of tweewekelijkse basis:

- Consult advocate: tweewekelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult Dienst Vreemdelingenzaken: maandelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult Adviespunt Verslaving: maandelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult gerechtsdeurwaarders: tweewekelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Permanentie team Roma van het CAW: maandelijks inloopmoment
- Permanentie PUNT. Vzw (hulp- en adviescentrum voor de ondersteuning van slachtoffers van seksueel geweld) : maandelijks inloopmoment
- Permanentie Humanitarian Welfare Association (werken rond vlote integratie, gendergelijkheid en tegen seksuele intimidatie en misbruik): maandelijks inloopmoment

Elke partner werkt op een manier die het best past bij de specifieke dienstverlening. Advocaten, deurwaarders, DVZ en Adviespunt verslaving kiezen voor een consult op afspraak. Voor deze diensten benaderen de cijfers die we hierna geven het meest de werkelijkheid, al kan het altijd zijn dat zij een advies verstrekten op een moment dat ze in de wandelgangen werden aangesproken. PUNT. vzw, het CAW Roma-team en HWA kiezen voor vrije-inloopmomenten omwille van de laagdrempeligheid. Door deze manier van werken hebben we er geen zicht op hoeveel er beroep werd gedaan op hun adviesverstrekking.

PUNT. vzw bood 10 consults aan op het FJC, waarvan 3 na doorverwijzing van het FJC. De vzw zelf verwees 2 personen door naar het FJC. In het voorjaar van 2023 geeft de vzw 4 groepssessies in het FJC om handvaten te geven voor het bewaken van de eigen grenzen en het bewustzijn hierover te vergroten.

Naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne, die een grote vluchtelingenstroom op gang bracht, werden de consults van de dienst vreemdelingenzaken opgeschort van april tot oktober. Na de heropstart vanaf november werden er niet veel afspraken op voorhand aangevraagd maar gingen op het moment zelf langs voor een advies. Deze consults zijn bijgevolg niet terug te vinden in de tabel hieronder.

We merken dat er vaak beroep wordt gedaan op de consultants maar dat dit zich niet altijd vertaalt in onze cijfers. De reden hiervoor is dat aanvragers van een consult de consultant vaak rechtstreeks aanspreken in plaats van voorafgaand een afspraak laten registreren bij de administratie. We bekijken in 2023 hoe we dit verder kunnen stroomlijnen.

Consults externe diensten 2022

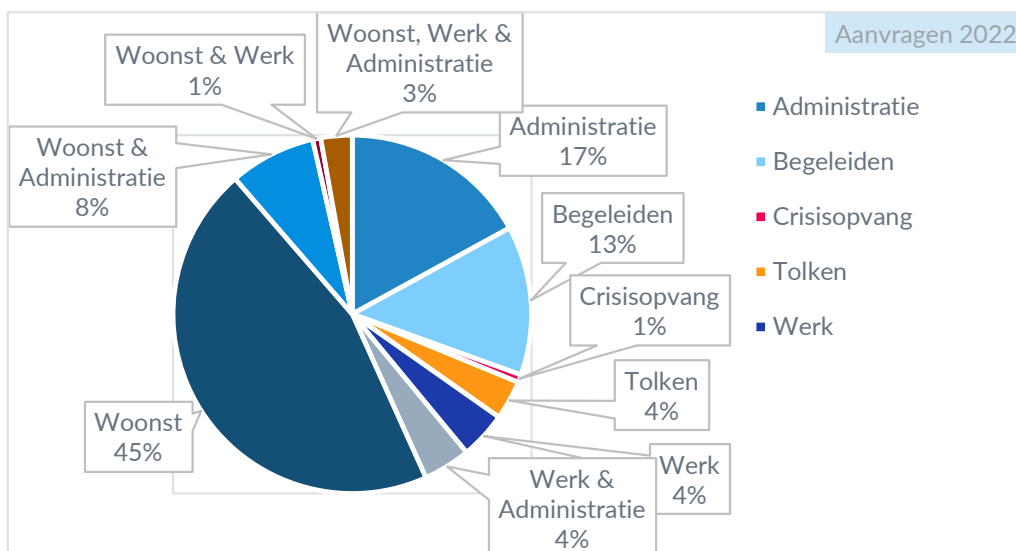
Advocaten	Deurwaarders	DVZ	Adviespunt Verslaving
74	10	7	12

Cliëntondersteuning: Vrijwilligerswerking

In 2022 waren er 141 aanvragen voor de inzet van een vrijwilliger. 101 aanvragen (72 %) vonden effectief plaats. De meeste aanvragen, 105 of 74 % gebeurden vanuit de CAW-teams. Het Crisisteam+18 maakte met 66 aanvragen (47 %) het meeste gebruik van de vrijwilligerswerking. Ook het IFG-team van de stad Antwerpen deed 12 keer beroep op een vrijwilliger.

80 aanvragen (57 %) gaan over ondersteuning rond woonst (bv. Inschrijving voor een sociale woning, aanvraag huurwaarborg, ...), al dan niet in combinatie met andere leefdomeinen. Ook hulp bij administratie, al dan niet gecombineerd met hulp voor andere leefdomeinen, wordt eveneens regelmatig gevraagd (28 % of 39 aanvragen). 29 aanvragen (21 %) gingen over een begeleiding van de cliënt naar de bank, de politie, ...

Grafiek 6: Verdeling aanvragen voor vrijwilliger 2022 (bron: jaarverslag vrijwilligerswerking)

Begin 2022 beschikten we over 8 vrijwilligers. 2 van hen waren vaste krachten die we vooral inzetten voor administratieve hulp en onthaal op het FJC. De 6 andere vrijwilligers, alle studenten uit een richting sociaal-agogisch werk) zetten we flexibeler in, bv. om de cliënt te vergezellen naar diensten of om de kinderen op te vangen. Omdat hun engagement slechts tijdelijk is, besloten we in het najaar minder met hen te werken. Door een vacature op de site van het CAW beschikten we in het najaar over een poule van 8 vaste vrijwilligers. Echter haakten hiervan 4 vrijwilligers al snel af waardoor we het jaar eindigden met 4 krachten. Het blijft een uitdaging om continuïteit te voorzien in de vrijwilligerswerking.

In vergelijking met 2021 is het aantal interventies gedaald van 231 naar 101. Mogelijk ligt het gebrek aan continuïteit (mede) aan de basis. De taal van de cliënt is eveneens een factor.

CT+18 doet enkel nog ambulante begeleidingen en geen residentiële meer. Hierdoor zijn er minder aanvragen voor hulp bij het zoeken naar een woonst. Het levensdomein huisvesting leidt tot frustraties. Door het gebrek aan kwalitatieve woningen op de woningmarkt zijn cliënten blij als ze een dak boven hun hoofd hebben. Ook bij hulpverleners merken we een moeheid om met huisvestingsproblematiek aan de slag te gaan.

FJC blik vooruit

Wat staat er op de planning in 2023?

FJC Antwerpen 'Veilig Thuis' is altijd in beweging. In 2023 zijn dit alvast belangrijke elementen waar we in ons FJC verder mee aan de slag gaan:

“SPOOR 3”: KETENAANPAK CO3

- Aanwerving casusregisseurs, psycholoog, administratieve medewerker door Vlaamse overheid
- Inbedding sleutelfuncties coördinatie ketenaanpak in Vlaams personeelsplan (strategisch coördinator, adjunct, operationeel coördinator en criminoloog)
- Stad Antwerpen als mede-inrichter, met behoud coördinerende rol (strategisch coördinator, adjunct, operationeel coördinator en criminoloog) en verdere inzet op casusregie in samenwerking met CAW en VK.
- Nieuwe functie 'politie-coördinator', betoelaagd door Vlaamse overheid
- Betoelaging van kindexpert aan Vertrouwenscentrum, door Vlaamse overheid
- Op de planning: gesprekken met lokale besturen over versterking van samenwerking voor besturen die casusregie betoelagen.

“SPOOR 2”: CASUSONDERSTEUNING

- Uitwerken aanmeldingsflow
- Integratie huidig aanbod op Spoor 2
- Beslissen over inzet Vlaamse casusregisseurs op Spoor 2
- Gesprekken met lokale besturen over lokaal aanbod op Spoor 2.

“SPOOR 1”: ONDERSTEUNING VAN PROFESSIONALS

- Verderzetting Advieslijn Intrafamiliaal geweld
- Vorming en training over intrafamiliaal geweld
- Beslissen over inzet Vlaamse casusregisseurs op Spoor 1

“SPOOR 0”: LOTGENOTENGROEP EN LOKALE PROJECTEN

- Verdere uitrol lotgenotengroep FJC
- Verderzetting lotgenotengroep Project Magrehebijjnse Gezinnen
- Continuering project Hoorizon bij CGG Vagga
- Beslissen over inzet Vlaamse casusregisseurs op Spoor 0